

Reguli de aur pentru primii pași de școală

LIANA-GEORGETA MARCU

Auxiliar didactic întocmit în conformitate cu

Programa școlară pentru disciplina

COMUNICARE ÎN LIMBA ROMÂNĂ -clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a
aprobată prin ordin

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ - CLASELE a III-a – a IV-a, conform
planului-cadru de învățământ, aprobat cu numărul 3371/ 12.03.2013, disciplina limba
și literatura română se predă în clasele a III-a – a IV-a, cu o alocare de 5 ore/
săptămână

Cuprins

Introducere.....	3
Secretele scrierii corecte cu cratimă.....	4
”o dată” sau ”odată”.....	5
”mi-ar plăcea și nu ”mi-ar place”.....	6
”îmi place de o persoană” sau ”îmi place o persoană”.....	7
”nu mai” sau numai”.....	8
”numai” sau ”decât”.....	9
”decât” sau ”doar”.....	10
”ca” sau ” decât”.....	11
”voiam” sau ”vroiam”.....	12
”pe care” sau ” care”.....	13
”visuri” sau ”vise”.....	14
Bibliografie.....	15

Introducere

Exprimarea corectă reprezintă unul dintre cele mai prețioase atribute pentru oricine și se poate spune că procesul de formare a deprinderilor și priceperilor pentru exprimarea ideilor și gândurilor începe încă din familie, după ce copiii încep să vorbească.

Responsabilitatea majoră în conturarea și eventual în șlefuirea acestor deprinderi revine însă profesorului din învățământul primar, acesta fiind în măsură să parcurgă într-un mod corect, concis și logic acele etape ce determină conștientizarea procesului comunicării și implementarea bazelor corecte ale redării enunțiative fundamentate pe cunoașterea regulilor gramaticale și a încărcăturii semantice transmise în timpul scrierii sau vorbirii prin formarea competențelor productive în timpul anilor petrecuți în școala primară.

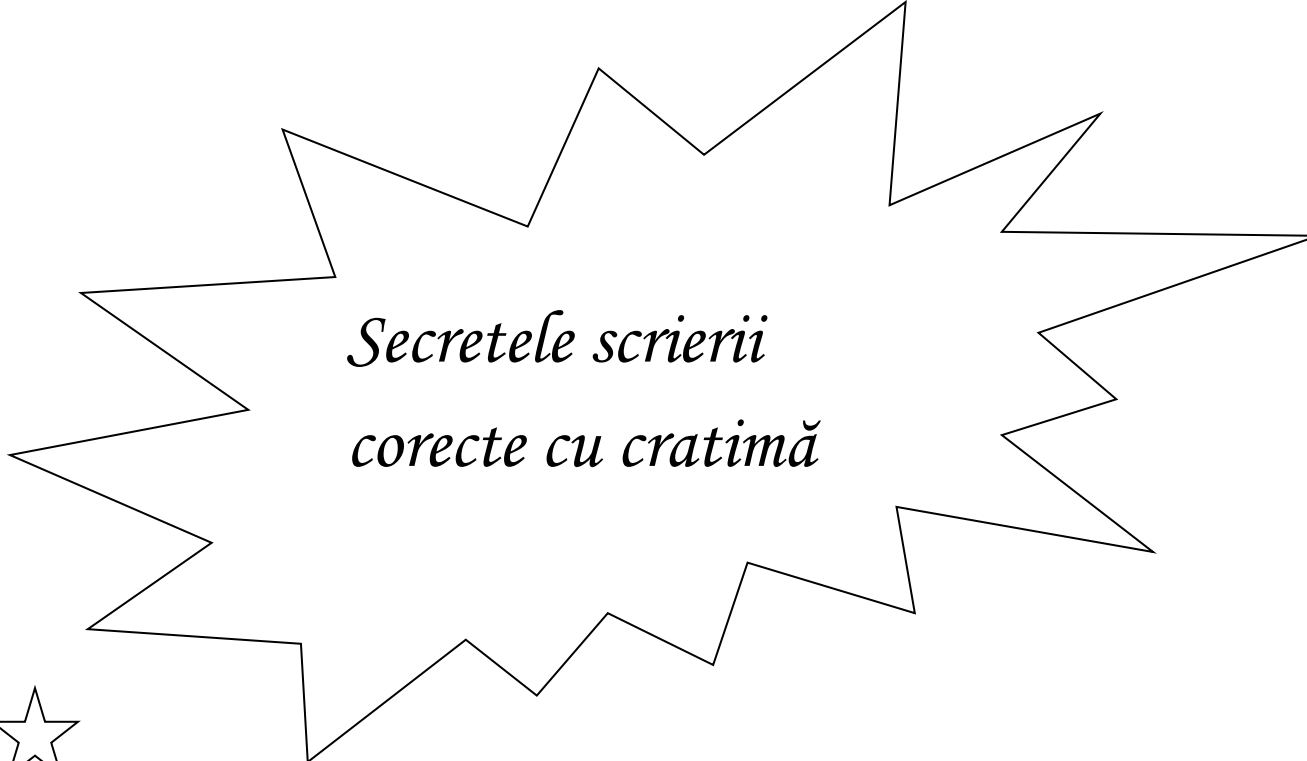
Perfecționarea folosirii limbii materne se realizează prin multiple contribuții diferențiate pe nivelurile de vârstă în funcție de capacitatea de asimilare, etapa de definitivare substanțială și eficientă fiind aceea desfășurată la școală.

Limba își îndeplinește funcția de instrument de cunoaștere și rămâne mijlocul de comunicare ce are rolul de a transmite cunoștințelor teoretice și practice din domeniul diverselor discipline cu scopul asigurării utilizării corecte a limbajelor necesare ulterior în vederea însușirii și aprofundării necesare pentru exercitarea influențelor educaționale, inclusive pentru formarea profilului moral.

Prin implicarea sa, în întregul proces instructiv-educativ, limba vorbită de copii la intrarea lor în școală se îmbogățește considerabil, își sporește capacitatea de a exprima adecvat orice conținut de idei și de a recepta corect orice mesaj al cerințelor impuse pe următoarele niveluri de recunoaștere a formării prin evaluare.

Însușirea conștientă și activă, încă din primii ani de școală, a noțiunilor teoretice și a regulilor pentru dobândirea unor priceperi și deprinderi corespunzătoare depinde, în mare măsură, de măiestria cu care fiecare cadru didactic organizează drumul parcurs al gândirii elevilor de la intuitivul cuvintelor, până la înțelegerea semnificației lor gramaticale, de la recunoașterea și notarea grafică a sunetelor, la redactarea unei compuneri, de la parcurgerea diferitelor fapte de limbă la generalizarea noțiunilor și folosirii acestora într-o exprimare personală.

Între fiecare elev din clasa pregătitoare până la finalizarea ciclului primar și doamna învățătoare sau domnul învățător se formează o relație unică în care secretele de aur ale exprimării verbale și scrise corecte sunt preluate de micii învățăcei și perfecționate până la terminarea anilor de școală și au rolul de a preveni impactul nedorit cu acele capcane ale limbii care deformează capacitatea de exprimare materializată în abilitățile productive de scriere și vorbire.

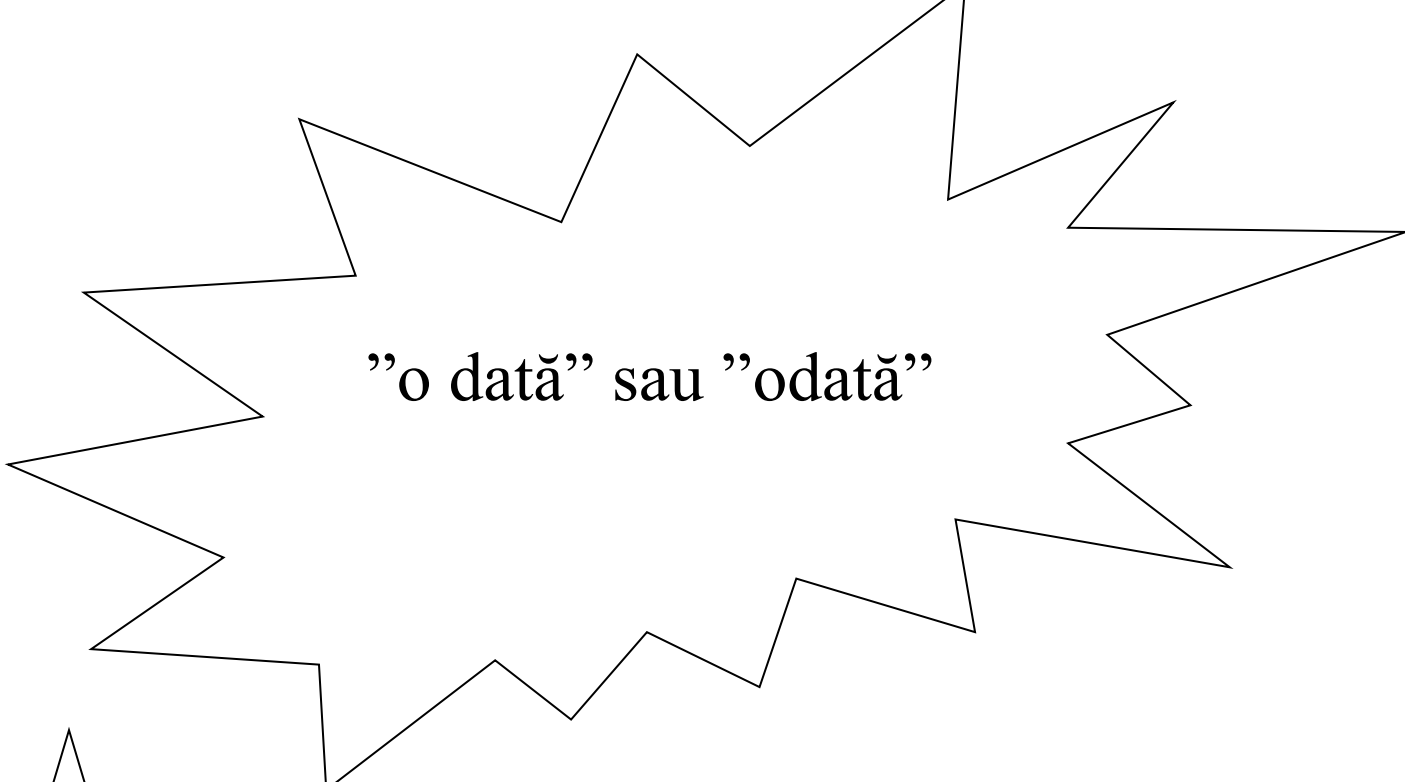

Secretele scrierii corecte cu cratimă

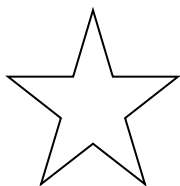

✓ Se scriu cu cratimă (liniuță de unire):

- 1) adjectivele compuse din cuvinte întregi nesudate: „acru-dulce”, „albastru-închis”, „instructiv-educativ”, „literar-muzical”
- 2) adjectivele compuse din cuvinte întregi prin vocală de legătură: „chimico-farmaceutic”, „economico-organizatoric”, „greco-latin”, „româno-turc”,
- 3) adjectivele compuse formate de la nume de popoare, în care primul termen (sau primii termeni) constituie o temă (sau teme) fără existență independentă în limbă: „româno-suedez”, „austro-ungar”, „anglo-saxon”, „italo-franco-spaniol”, „sârbo-croat”
- 4) adjective compuse din numele unui punct cardinal și un adjectiv indicând originea etnică: „sud-dunărean”, „vest-german”, „sud-african”, „nord-american”
- 5) adjectivele compuse dintr-un adverb și un adjectiv: „nou-născut”, „rău-platnic”, „așa-zis”, „propriu-zis”, „sus-numit”, „sus-amintit”, „sus-pus”, „drept-credincios”, „înainte-mergător”.

”o dată” sau ”odată”

Secretul constă în a înțelege cum distingem utilizarea celor două forme de mai sus, care pot fi ambele corecte, în funcție de întrebarea la care răspund într-un anumit context: Odată răspunde la întrebarea ”CÂND.....?” și poate fi înlocuit cu odinioară sau cândva:

- ✓ **Forma corectă: Aici era *odată*** un lac mare și frumos, care însă a dispărut din cauza secetei.

Forma greșită: Aici era o dată un lac mare și frumos.

O dată răspunde la întrebarea ”DE CÂTE ORI?” și se poate înlocui cu o singură dată, având sens în context să putem spune ”o dată, de două ori.” sau poate avea sensul de ”o dată într-un calendar”, respectiv ”o dată” cu sensul de ”o informație”:

- ✓ **Forme corecte: ”Ea l-a văzut o dată** în curtea școlii și apoi a știut că el fusese atunci acasă.

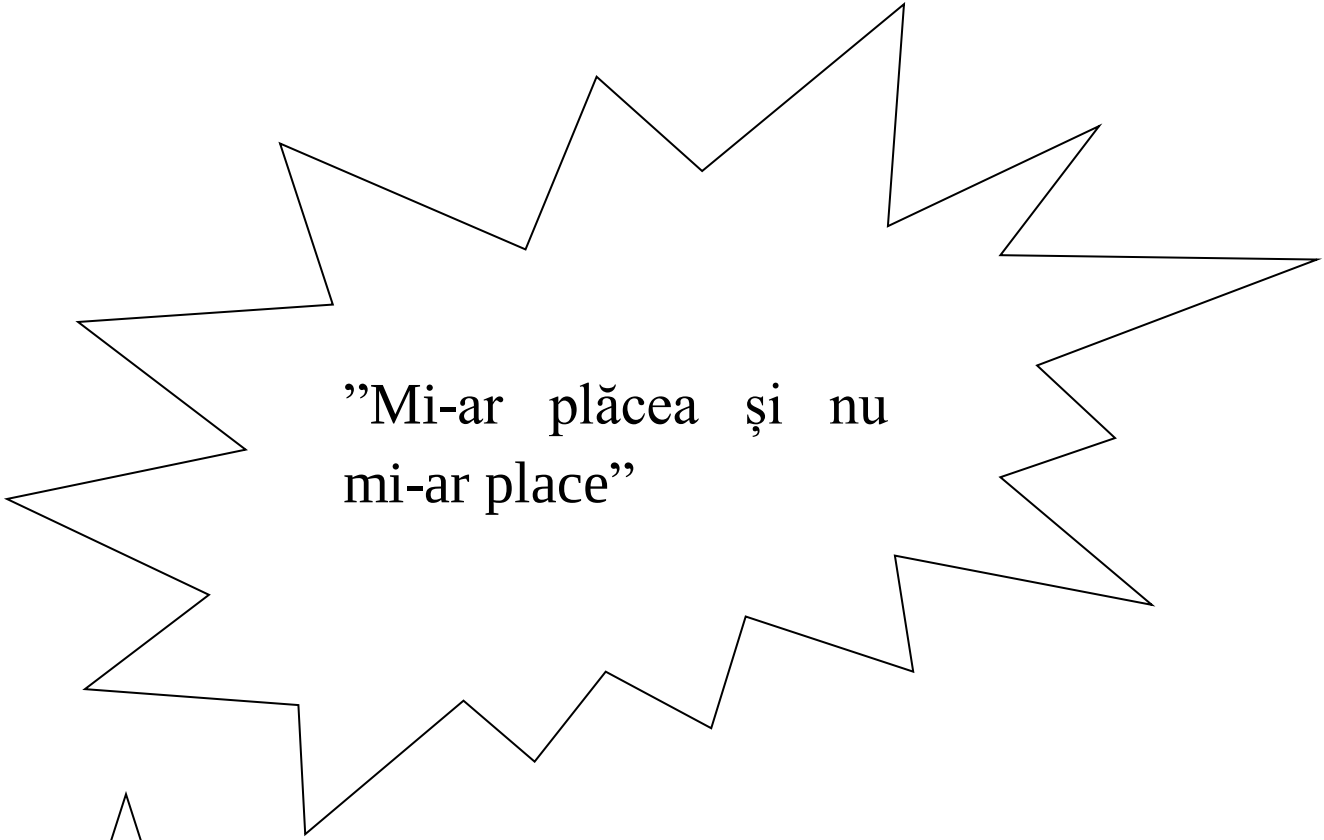
”25 Decembrie este **o dată** sărbătorită în multe locuri ale lumii.”

”Ne-ar mai trebui **o dată** ca să putem găsi soluția problemei.”

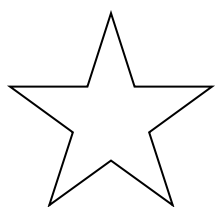
Forme greșite: ”Ea l-a văzut odată în curtea școlii.

”25 Decembrie este odată sărbătorită în multe locuri ale lumii.

”Ne-ar mai trebui odată ca să putem găsi soluția problemei.”

”Mi-ar plăcea și nu
mi-ar place”

Secretul acesta include:

Forma corectă :”Mi-ar plăcea..”

Forma greșită: ”Mi-ar place...”(Confuzie creată de la ”Îmi place...).

Vrebul trebuie folosit așa cum este în dicționar pentru exprimarea preferințelor sau a dorințelor după formele ajutătoare sau ale verbului auxiliar ”ar.. ” (ar plăcea).

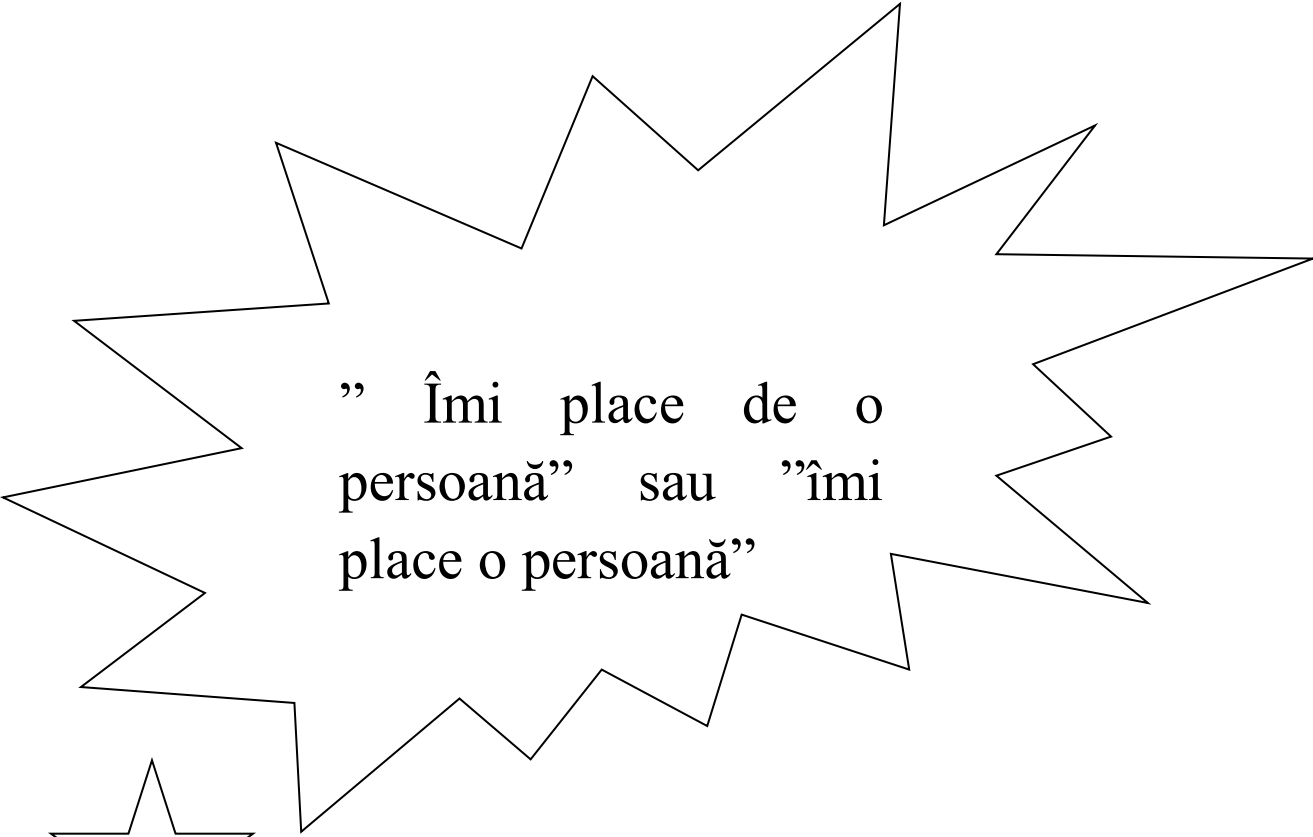
Această regulă este valabilă și pentru *a părea, a șede sau a tăcea*:

”Dacă voi ați tăcea, s-ar auzi conversația de pe CD.”

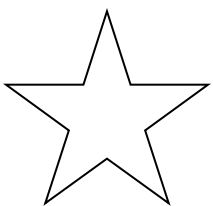
”Bunica ar șede acolo, dacă ar ajunge la timp.”

”Le-ar părea rău să pățească ceva acei copii nevinovați”.

Deci, spunem corect:”Mi-ar plăcea să vizitez acest oraș”.

” Îmi place de o
persoană” sau ”îmi
place o persoană”

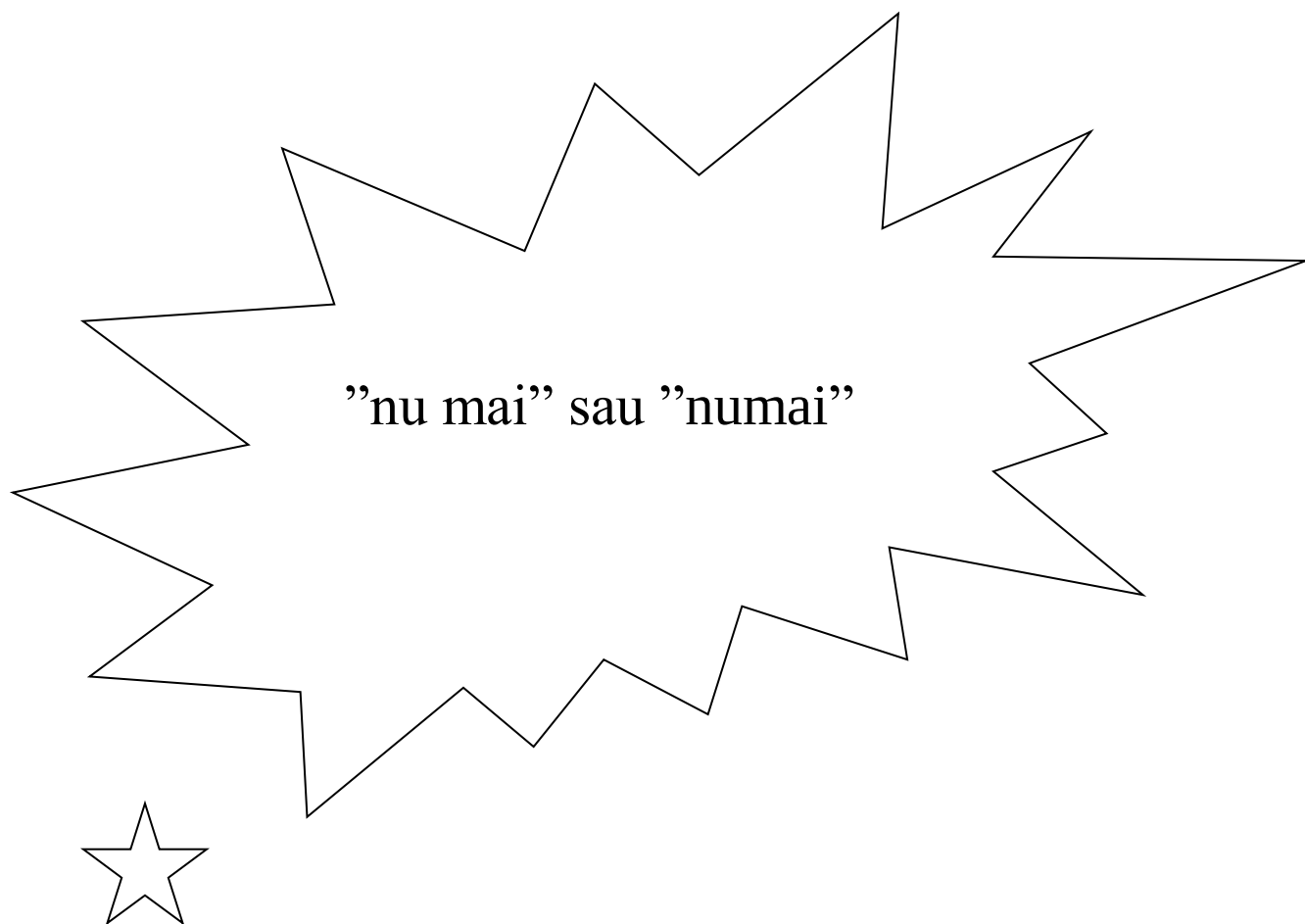
Un secret ....logic, dacă analizăm cu atenție exemplul de mai jos::

În cazul structurilor din titlul – ***îmi place de o persoană sau îmi place o persoană*** – singura corectă este ***îmi place o persoană***, deoarece ***o persoană (sau cineva)*** este subiectul ((O Persoană (***Cineva***) *imi place*), în acest enunț, pronumele personal de persoana întâi – ***îmi*** – având rolul de complement indirect (cui place ? – *mie/ imi*), iar prezenta prepoziției ***de*** ar fi complet nejustificată.

Deci:

✓ **Forma corectă: Îmi place o persoană.**

Forma greșită: Îmi place de o persoană.

Secretul este să gândim iarăși logic...

De ce? Pentru că ambele forme pot fi corecte în funcție de context:

NUMAI este folosit scris într-un singur cuvânt atunci când înseamnă **DOAR**.

Forma corectă în acest caz: Numai mama știe de ce nu pot face baie. (**Doar** mama știe...)

Forma greșită: Nu mai mama știe de ce nu pot merge la ștrand.

NU MAI scris în două cuvinte se utilizează când există un obstacol ce impune o imposibilitate a ceva ce înainte de apariția acestui obstacol ar fi fost posibil:

Deci:

- ✓ **Forma corectă: Nu mai pot merge** în excursie săptămâna viitoare. Este ziua mamei mele atunci.

Forma greșită: *Numai* pot merge în excursie săptămâna viitoare. (A apărut impedimentul cu ziua de naștere a mamei. În plus, nu are sens ”doar pot merge în excursie, deci nu se poate folosi *numai* scris într-un singur cuvânt).

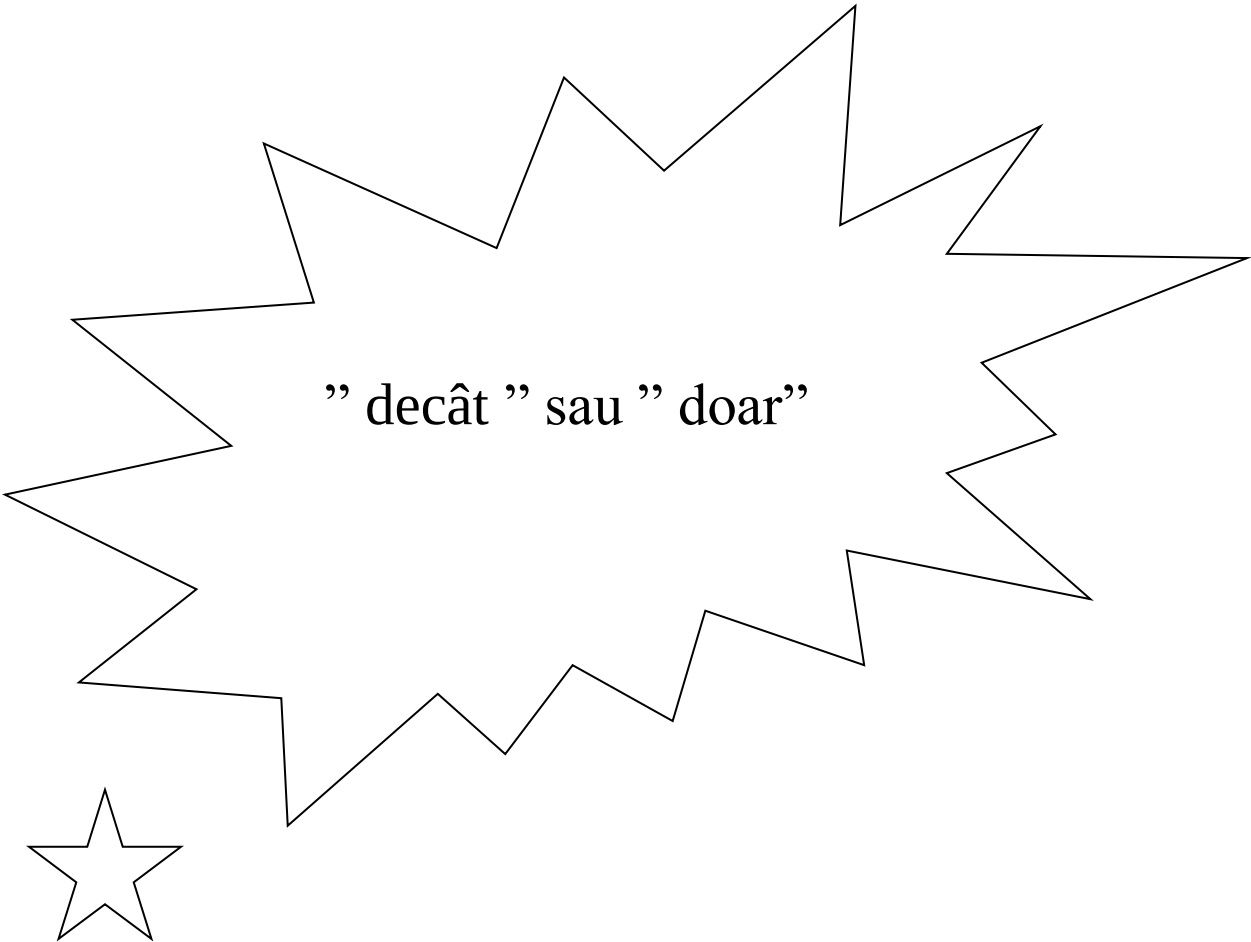

Atât numai, cât și decât sunt adverbe restrictive. În propoziții afirmative se folosesc *numai* sau *doar*, iar în construcții negative se folosește *decât*:

- ✓ **Forma corectă:** Eu am **numai** o sută de lei. (Eu am **doar** o sută de lei). (Sunt propoziții afirmative).
- Nu am decât** cinci sute de lei. (Este o propoziție negativă).

Forma greșită: Eu am decât o sută de lei. (Este o formă afirmativă în care se poate folosi numai sau doar).

Nu am numai cinci sute de lei. Nu am doar cinci sute de lei. (Propozițiile sunt lispite de sens tocmai pentru în negații trebuie folosit *decât*).

” decât ” sau ” doar”

Acest secret este deja știut cu condiția să ținem cont că ”doar” poate fi înlocuit cu ”numai” și să fie respectată regula utilizării lui ”doar” în afirmații și a lui ”decât” în negații.

Deci:

DOAR se utilizează pe lângă un verb la **forma afirmativă**.

DECÂT se utilizează pe lângă un verb la **forma negativă**.

- ✓ **Forma corectă: Eu am luat doar** strictul necesar la mine.(Propoziție afirmativă)
- ✓ **Forma corectă: Eu nu am luat decât** strictul necesar la mine.(Verb la forma negativă)

Forma greșită: Nu am luat decât strictul necesar la mine.(Propoziție negativă)

Eu am luat decât strictul necesar la mine.(Verb la forma afirmativă)

Secretul folosirii lui "decât" în comparativele adjectivelor și a lui "ca" doar în comparații:

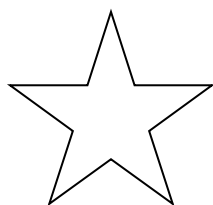
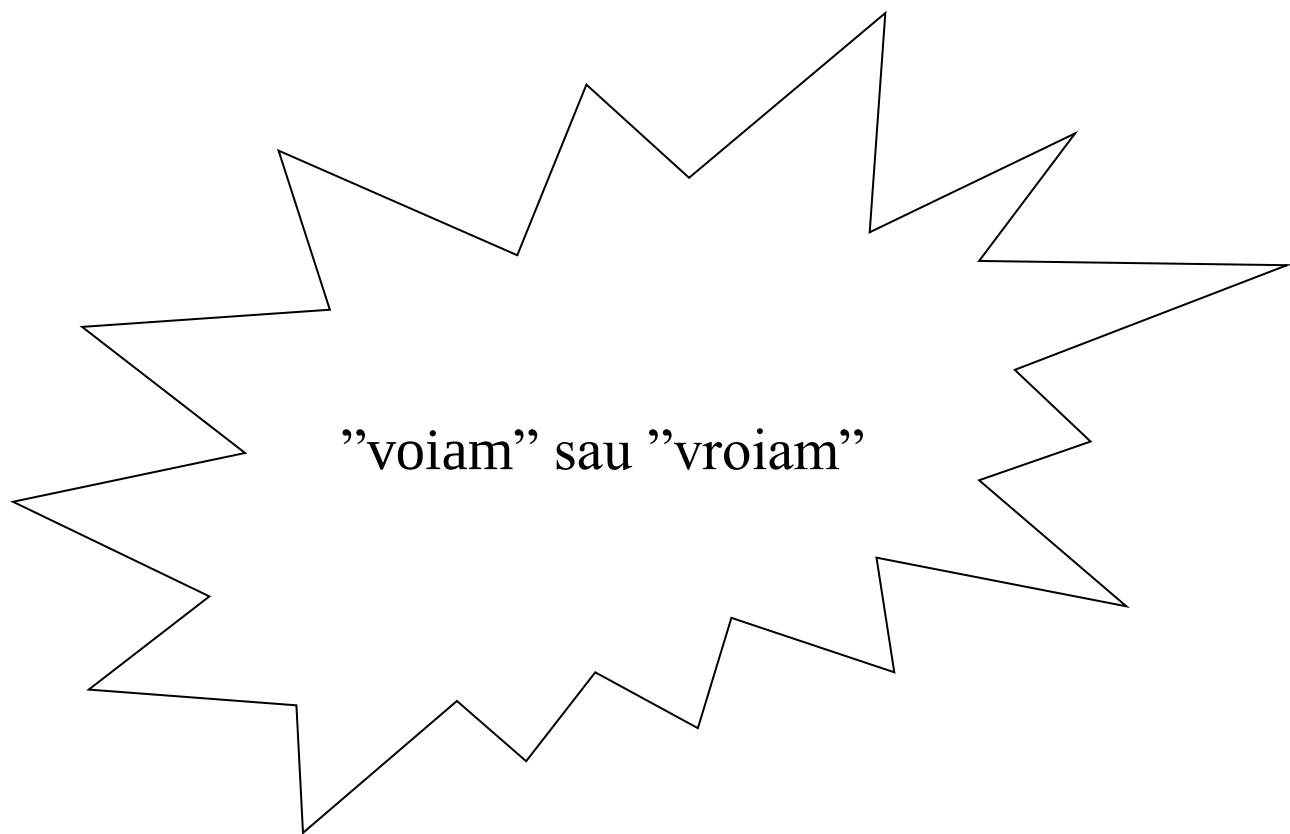
Trebuie să fii tu mai bun decât el dacă vrei să primești medalia de aur. (comparativ al adjectivului bun: mai bun decât)

Coama munților acoperiți de zăpadă strălucea ca o diademă de diamante în soare.(comparație).

Deci:

✓ **Forma corectă:** Tu trebuie să fii **mai bun decât** el.

Forma greșită: Tu trebuie să fii mai bun ca el.

Secretul este ascuns în cunoașterea formelor corecte ale verbelor *A VOI* și *A*

VREA:

VROIAM este o formă greșită care combină formele verbale **VOIAM** și **VREAM**.

Deci:

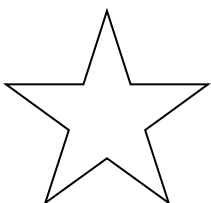
✓

Forma corectă: Voiam să te văd mai târziu.

Forma greșită: Vroiam să te văd mai târziu.

”pe care” sau ”care”

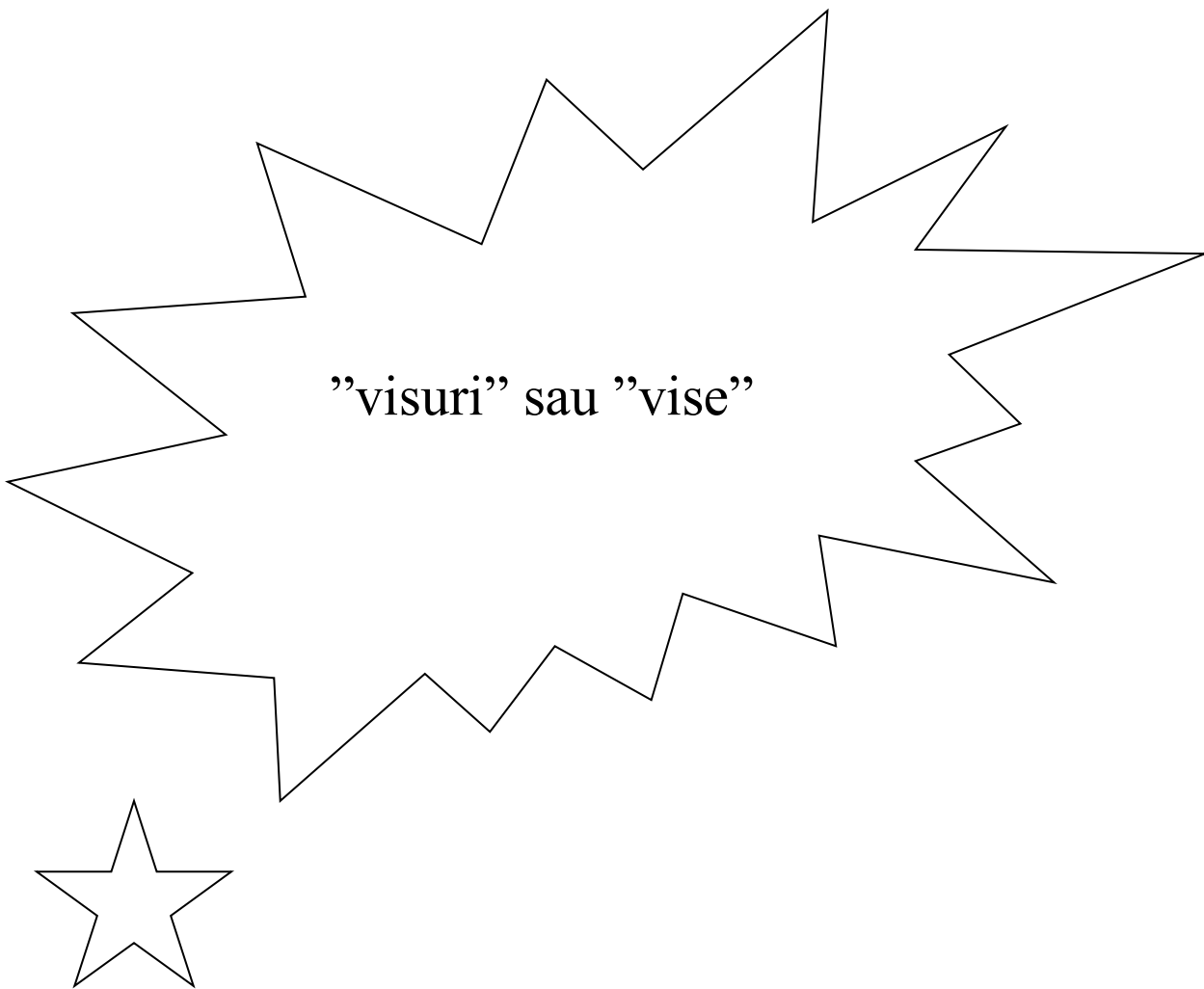

Secretul este legat de faptul că nu trebuie să dăm naștere la confuzii. De aceea trebuie întotdeauna să știm că omiterea cuvântului de legătură ”pe” schimbă sensul propoziției.

✓

Forma corectă: Costumele **pe care** le-am imbrăcat sunt moderne.

Forma greșită: Costumele care le-am imbrăcat sunt moderne.

Secretul este cât se poate de simplu. Ambele forme sunt corecte:
Vise este pluralul de la vis.

Visuri se folosește când e vorba de dorințe sau de ceea ce visăm uneori cu ochii deschiși.

Vise este forma de plural a cuvântului vis.

Deci:

✓ **Forma corectă:** El s-a trezit speriat din cauza unor **vise** urâte.

Și-a îndeplinit multe **visuri**, pe care le avea din copilărie.

Forma greșită: Avusese în somn niște visuri bizarre.

Prin muncă și-a atins visele.

Bibliografie

Arangelovici Cristina, Îndreptar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române, Editura SAECULUM VIZUAL, 2013, București.

https://dexonline.ro/articol/Ghid_de_exprimare_corect